

Petra Kuřeová

Motivy zvířat a bestiality ve vybraných dílech Ladislava Fukse

bakalářská práce

Ústav české literatury a komparatistiky

Prózám Ladislava Fukse je v poslední době věnována dosti soustavná a pestrá pozornost. Petra Kuřeová se ve své bakalářské práci soustředila na „motivy zvířat a motivy související s bestialitou a nelidskostí“, resp. na „zvířecími atributy postav, zvířeckost, surovost, nelidské počínání“ ve Fuksových prózách, jež vznikly v období od padesátých do konce šedesátých let, resp. vyšly v letech 1963–1970, tedy ve vrcholných autorových textech, pro něž jsou zvolené motivy příznačné. Takto vymezený a soustředěný motivický průhled poskytuje specifickou perspektivu, možnost, jak neotřelým způsobem významově otevřít a nahlédnout osobitost Fuksova uměleckého světa a jeho tvůrčí metody. Konstatujeme hned, že autorka předložené práce tuto možnost využila a prokázala schopnost pozorného čtení s množstvím jemných a pozoruhodných postřehů, ústrojně přihlížející k významové celistvosti a komplexnosti interpretovaných děl.

Vyšla z teze o ústřední roli strachu a nelidskosti ve Fuksových prózách, resp. ve zvoleném úseku autorovy tvorby, pro něž to platí především. Po stručném vymezení základních pojmů (zvíře, bestialita, bestie, monstrum) postupovala chronologicky, podle doby vzniku analyzovaných textů. Svou práci tedy rozčlenila přehledně a funkčně do pěti kapitol věnovaných vytčeným motivům a jejich různorodým projevům v jednotlivých prózách (Věneček z vavřínu, Pan Theodor Mundstock, Variace na temnou strunu, Spalovač mrtvol a Myši Natálie Mooshabrové) a do kapitoly, zahrnující strukturované a promyšlené shrnutí a umožňující závěrečné konstatování: „Ladislav Fuks ve své tvorbě vytvořil široké spektrum zvířecích motivů spojených s postavami, s celkovým ovzduším ztvárňované doby, především se strachem a zlem. Pomocí zvířecích motivů varoval před zlem, pomocí postav, které formoval až do podoby bestii, varoval před zlem obsaženým v lidech a nelidskostí. Poukazoval na to, že i jevy, které se dějí proti naší vůli, mají svůj smysl, přestože způsobují utrpení. Díky tomu si totiž uvědomíme, že existují“ (s. 48).

Autorka klade otázky sobě, ale i čtenáři. Otazníky může vyvolat různé založení a různý dosah v úvodu stručně vymezených a dále sledovaných motivů

a jevů - od konkrétních zvířecích až po obecnější, značně široké fenomény nadpřirozena a fantastičnosti, od přirovnání k přepodstatnění, včetně např. masky a maskování jako přirozených součástí lidské komunikace v souvislosti s „autorovou mystifikační a demystifikační strategií“ (s. 21), nebo duševní, „stínové“ existence (např. Mundstockův Mon). Širší a důslednější pojmenování by mohlo poskytnout vhodnější zastřešující východisko (odvozené od kontrastního vymezení ne-lidskosti či odlidštění, viz podkapitola 3.5, k němuž autorka ovšem dospívá ve shrnutí, s. 45), tomu odpovídá typologie, již pak nabízí, od „alegorického zvířete“ k „nadpřirozeným a pohádkovým bytostem“. (Podobně, jako je i v jejím výkladu zlo u Fukse spojitelné s určitou společenskou, historickou situací a zároveň je principem o sobě, nadčasovým.)

Formálně je práce zpracována pečlivě (vytknout lze ovšem nedostatky ve způsobu zápisu bibliografických údajů), formulačně zřetelně a s jistotou. Výběr z literatury předmětu mohl být širší - nejde ani tak o poslední monografii od Erika Gilka (i když chybět by ve výčtu neměla), spíše jde o důslednější (třeba inspirující) evidenci dobových ohlasů sledovaných děl (již zmíněná monografie v připojené bibliografii mj. poskytuje), podtrhujících právě s tématem práce související rysy absurdnosti, obrazy rozporuplné existence pod tlakem různě definovaného zla (např. recenze Zdeňka Pochopa nebo Arna Linkeho).

Petra Kuřeová splnila zadání a stanovený cíl, identifikovala, popsala a utřídila zvolené motivy, podařilo se jí charakterizovat jejich význam a funkci v pěti prózách Ladislava Fukse. Její bakalářskou práci *doporučuji* k obhajobě a navrhuji hodnocení *velmi dobře až výborně* (podle průběhu obhajoby).

PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

V Praze 1. září 2014